

MODUL

Introducere în semiotică

Titular de curs:

Prof. Dr. Daniela FRUMUȘANI

UNITATEA DE ÎNVĂȚARE 1

UNIVERSUL SEMNULUI. INTRODUCERE

Obiectivele unității de învățare 1

1. Prezentarea caracteristicilor societății contemporane a comunicării
2. Identificarea rolului și acțiunii semnelor în viața cotidiană contemporană

1.1.Semne și semiotică.

Definiție

Semiotica este disciplina care studiază producerea și interpretarea semnelor și simbolurilor în diverse situații de comunicare (știință, mass media, viață cotidiană etc.)

De ce semne? De ce semiotică?

Pentru a oferi noi repere societății postmoderne a revoluțiilor comunicării și a răspunde nevoii individului de a înțelege sensul, a prelucra sensul, a împărtăși sensul (“comunicare” vine, de altfel, de la “communis”, precum “comuniune spirituală”, “comunitate” și atâtea cuvinte din aceeași rădăcină).

Exemple

- Dacă ne-am scula într-o bună zi ca binecunoscutul domn Sigma, turistul italian la Paris din cartea lui Umberto Eco “Semnul” și nu ne-am mai întâlni cu familiarele semnale rutiere, taxiuri (galbene), reclame luminoase, mesaje cinetice, grafitti, afișe etc., ne-am simți frustrați, dezorientați, debusolați; întreaga noastră existență ar fi destabilizată, modificată, dinamitată.
- Îmi amintesc cu deosebită pregnanță o călătorie la Tirana postcomunistă în care am resimțit personal primejdia (de moarte) decurgând din absența semnelor: într-o țară care până în 1989 nu cunoscuse automobilul (doar șeful statului posedea unul), unde nu existau semafoare la intersecții, nici agenți pentru a dirija

circulația, nici măcar treceri de pietoni sau semnale rutiere, după invazia automobilelor second hand era o adevărată aventură să traversezi strada (totdeauna în fugă), strecurându-te printre vaci, măgari, biciclete, mașini, într-o dezordine amețitoare. Un exemplu opus (euforic de această dată) ar fi invazia benefică de semne din spațiile “de trecere” ale marilor metropole (gară, aeroport) care încearcă să ofere în egală măsură semne funcționale și semne estetice, embleme ale naturii și ale culturii în care tocmai penetrăm (un alt “spațiu” al memoriei îmi evocă noul aeroport din Montréal, Dorval, dotat cu un lung covor transportor flancat de panouri imense, reprezentând peisaje și meserii tradiționale canadiene, reflectate în gigantice oglinzi și acompaniate de mesaje sonore elocvente: susur de izvoare, bătaie de aripi, vuiet de valuri).

Am ales aceste exemple extreme pentru a evidenția ponderea extraordinară a “imperiului semnelor”, edificat în univers.

Uneori stresante, invadatoare (mesajele publicitare, gadget-urile din cutia poștală), alteori indispensabile (codul rutier, codul lingvistic sau cel gestual), **semnele ne introduc în cultura proprie și cultura celorlalți** (Roland Barthes a “intrat” în cultura niponă prin intermediul semnelor gării din Tokyo, ale ritualului ceaiului sau ale teatrului No).

Temă de reflecție

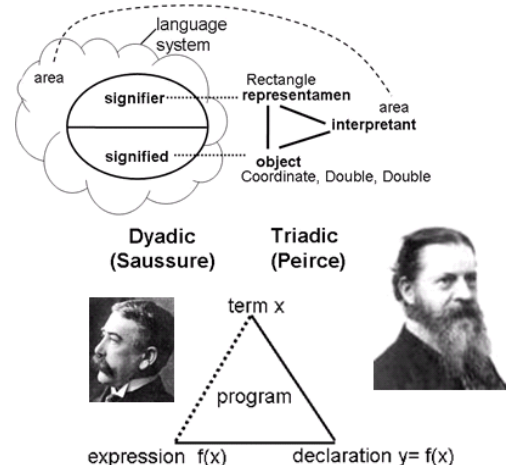
“Cei care nu vor putea înțelege vor muri, cei care vor înțelege vor trăi” (apud T. Todorov, Cucerirea Americii: 74);

Supraviețuirea culturală este condiționată în primul rând de învățarea și interpretarea semnelor.

Definiția semnului

- ❖ *Model al obiectelor (ce nu pot fi transportate așa cum propuneau savanții din utopia swiftiană),*
- ❖ *schematizare a unei situații (“Proprietate privată”, “Intrare interzisă” etc.),*
- ❖ *abreviere elocventă a unui consemn (indicarea otrăvii printr-o imagine anxioasă, semnalarea direcției prin indici vizuali etc.),*
- ❖ ***semnul** reprezintă o realitate incontestabilă a lumii moderne, prezență feteș, prezență tutelară, la fel de importantă pentru cultura contemporană ca faptul în ideologia pozitivistă a secolului al XVIII-lea.*

Semiotica la răscruce

- ❖ Disciplină paradoxală, disciplină vampir în pertinenta formulare a lui Umberto Eco, ce încorporează totul sub pălăria integrativă a semnului și sistemelor de semne (de la circ la bucătărie, de la publicitate la teoria narativității, de la studiul plantelor la cel al muzicii), **semiotica** ocupă un spațiu al răspântiilor în care interferează *antropologia, sociologia, psihologia socială, filosofia, lingvistica și disciplinele comunicării*.
- ❖ Perspectiva aleasă în parcurgerea câtorva continente semiotice, precum narațiunea, publicitatea, mass-media, arhitectura va fi pragmatică în dublu sens:
etimologic (pragma gr = acțiune) de corelare a semnificației cu acțiunea agenților și
intercultural (de la pragmatismul lui John Dewey, Charles Sanders Peirce la izotopia americanizării: de presiune a eficienței, a efectului asupra resorturilor acțiunii).
- ❖ Introducerea noastră va cuprinde două axe:
semiotica generală (capitolele introductive: „Semiotica în contemporaneitate”; „Structuralism și semiotică”, „Ferdinand de Saussure și modelul diadic al semnului”, „Charles Sanders Peirce și modelul triadic al semnului”) și
semiotici regionale (semiotica narațiunii, semiotica publicității, semiotica spațiului, gestualitatea, proxemica, semiotica mass-media, semiotica glumei).

Explicarea demersului semiotic

În vederea accesibilizării lecturii am optat pentru o perspectivă interactivă: piste de cercetări ulterioare, aplicații punctuale, discuții comparative, observații interculturale (pe capitole).

Parafrazând motto-ul parabolă al celebrului eseu asupra antiumanismului contemporan (*La pensée* '68 de Luc Ferry și Alain Renaut) în care este prezentată istoria a trei savanți însărcinați cu studiul cămilei (un francez care, după o scurtă vizită la Jardin des Plantes și conversații cu paznicul, scrie un articol spiritual pentru un jurnal parizian; un englez care trăiește câțiva ani în deșert și scrie un tom doct, dar plicticos despre viața cămilei și un german care se închide în camera sa și scrie o lucrare în mai multe volume intitulată

„Idea de cămilă extrasă din concepția eului”), vom încerca, pe cât posibil, să accesibilizăm modelele generale rebarbative și să evidențiem exemple paradigmatiche ale unei logici a concretului, a dialogului (cu paznicul, cu ceilalți savanți, dar și cu cămila ca ipostaze ale comunicării cu lumea și ale comunicării cu natura).

Pledoarie pentru o cultură a semnelor și a comunicării, periplul nostru semiotic contribuie la

- ❖ ameliorarea competenței semiotice prin intermediul unui nou raport identitate/alteritate
- ❖ plăcerea narării, a gestului elocvent, a obiectului semnificativ.

Temă de reflecție

- ❖ „Cărămizile din care este clădită existența umană sunt raporturile cu celălalt” (T. Todorov, 1996: 168). În acest sens, parcursul lui Todorov însuși, plecat în anii '60 de la poetică și semiotică literară pentru a ajunge după '80 la etică și morală, ni se pare emblematic nu doar pentru recuperarea unui semiotician „pur și dur”, ci mai ales pentru izotopia umanist-critică a textului social actual pentru care ființa umană este funciar socială.
- ❖ „Omul nu devine om decât printre oameni”, afirma Fichte și, adăugăm noi, „citind, citând, învățând semnele-prezențe ale celuilalt”.

1.2. SEMIOTICA ÎN CONTEMPORANEITATE

1.2.1. Noua paradigmă a cunoașterii științifice

Știința actuală se caracterizează printr-un ansamblu de mutații profunde ce afectează

- atât trăsăturile sale imanente (noi concepte precum: model, semn, sistem, informație etc.; noi discipline: științele comunicării, psihologia cognitivă; noi standarde de raționalitate),
- cât și aspectele exterioare (natura și rolul său social).

Emergența „noii paradigme” a cunoașterii științifice, numite de unii cercetători „ecologică”, presupune o serie de mutații radicale (Le Moigne, 1977 apud R. Tessier, 1989: 283):

- de la preceptul cartezian al evidenței la cel „context sensitive” al pertinentei; ceea ce contează este intenția explicită sau implicită a cercetătorului: natura nu mai este investigată abstract și detaliat, ci dintr-o anumită perspectivă impusă de *finalitățile cercetării*;
- de la principiul reductionist (investigarea structurii interne, atomice a părților care reglează comportamentul întregului) la cel globalist (obiectul suspus investigării face parte dintr-un *întreg*, iar relațiile cu celelalte părți ale întregului condiționează funcționarea și devenirea sa în mai mare măsură decât subdiviziunile interne);
- de la principiul cauzalității (forma, comportamentul, dezvoltarea unui obiect sunt efecte ale unor cauze anterioare manifestărilor observate) la cel al finalității (obiectul trebuie descris în termenii unei scheme mijloc/-scop sau ai unei strategii);
- preceptul exhaustivității (de enumerare a tuturor părților) i se substituie preceptul agregării (de introducere a unor simplificări selective).

Rețineți

Ceea ce dispare în paradigma modernă a științei este modelul imperialist al rațiunii instrumentale: „Prea mult timp a fost definită modernitatea doar prin eficacitatea rațiunii instrumentale, stăpânirea lumii prin știință și tehnică. Această viziune raționalistă nu trebuie în nici un caz să fie respinsă, fiind arma critică cea mai puternică împotriva tuturor totalitarismelor, a tuturor integrismelor.

Dar ea nu ne oferă ideea completă despre modernitate. Nu există o singură figură a modernității, ci două, privind una spre cealaltă și al căror dialog constituie modernitatea: raționalizarea și subiectivitatea.” (Alain Touraine, 1994: 125).

1.2.2. Rolul structurilor de limbaj

Marcă fundamentală a ființei umane, „casă a ființei”, în strălucita formulă a lui Heidegger din „Scrisoarea despre umanism”, limba naturală reprezintă o condiție *sine qua non* a oricărei relații cu sinele, cu semenii, cu lumea.

Încercând să sintetizăm prezența limbajului în epistema contemporană, putem evidenția două moduri (în sensul etimologic al lui „modus”):

- prezența limbii naturale ca posibilitate de transcodaj universal chiar în științele cele mai abstracte (a se vedea rolul metaforei în știință: de la „găurile negre” la teoria „supercorziilor” etc.),
- modelarea a numeroase fenomene din câmpul științei cu ajutorul modelului lingvistic (infra structuralismul și semiotica).

Teme de reflecție

Față de alternativa lui Marx, „Filosofii nu au făcut decât să interpreteze lumea, important este însă a o schimba”, opțiunea pragmatică actuală înseamnă tocmai accentuarea travaliului interpretativ (al semnelor lumii) în vederea schimbării.

Parafrazându-l pe Malraux, se poate susține: *condiția umană este interpretativă sau nu există.*

1.2.3 Semiotică/semnificare/comunicare

Epistemologie a simțului comun, **pod între natură și cultură** (conform congresului internațional al IASS – International Association for Semiotic Studies din 1997 simptomatic intitulat *Semiotics Bridging Nature and Culture*), **semiotica este din numeroase rațiuni o disciplină a societății contemporane:**

- în era simulacrului, a realității virtuale și a simultaneizării evenimentelor prin mondializare, problema *veridicității*, a *realității globale*, a *noului raport cu spațiul și timpul* prin intermediul unor semne și modele se pune cu acuitate;
- multiculturalitatea ce definește societatea contemporană a fluxului individual și informațional și „trăirea” diferențelor (a multiplelor coduri culturale) este de neconceput în afara unei lecturi verticale, simbolice a semnelor nucleare ale culturii și a unei percepții orizontale a unei gramatici referențiale (cum ar fi cea a orașului, a spectacolului, a sărbătorii etc.);

Semiotica are drept câmp de investigare:

- **limbajul** (mai exact limbajele) și
- **practicile de semnificare/comunicare ca practici sociale.**

Postulatul de bază al semioticii este

- inteligibilitatea și descriptibilitatea sensului (la antipodul impresionismului sau gustului pentru inefabil al anumitor estetici). Altfel spus, demersul semiotic vizează descrierea condițiilor de producere/înțelegere a sensului. De fapt nu semnele vor constitui obiectul semioticii, ele sunt unități de suprafață din a căror selecție, combinare se poate descoperi jocul semnificațiilor subiacente – „invarianța în variații” (Roman Jakobson).

Definiție

“Semiotica este evident studiul semnelor, cu condiția de a depăși aceste semne și a vedea ce se petrece sub semne.” (J.M. Floch, 1995: 5)

Această nouă inteligibilitate originată de o logică a concretului va mai fi nuanțată, neexclusivă (acceptând gusturi și dezgusturi vestimentare, culinare, coloristice etc.).

Cu modestia sa caracteristică A.J. Greimas, corifeul semiologiei franceze, afirma într-un interviu publicat de *Le Monde* în dosarul consacrat problematicii semiotice: „Cred că la un moment dat se va vedea că semiotica a jucat rolul de a stârni curiozitatea în domenii excluse din cultura clasică și a integrat în sfera cercetării științifice universuri de semnificație care nu făceau parte din reflecția tradițională. Și numai acest lucru va fi deja un mare merit.” (J. M. Floch, 1995: 13).

Sfidarea culturii clasice a inserat semiotica în curriculum-ul departamentelor de comunicare, jurnalism, drept, teatru, literatură în majoritatea marilor universități; în plus, i-a asigurat corelarea cu practici sociale dintre cele mai diverse, precum marketing, publicitate, educație, spectacol (*performance*) etc.

În viziunea lui Umberto Eco (1982) semiotica reprezintă corelarea dialectică a două domenii:

- teoria codurilor și teoria producției de semne, altfel spus,
- semiotica semnificării și semiotica comunicării (U. Eco, 1982: 14). Această diadă este determinată de finalitatea cercetării, anume aceea de a studia „procesele culturale ca PROCESE DE COMUNICARE. Și totuși, fiecare dintre aceste procese pare să subziste doar pentru că dincolo de ele se statornește un sistem de semnificare” (U. Eco, 1982: 19), fiind posibil, chiar dacă nu de dorit să se imagineze o semiotică a semnificării independentă de semiotica comunicării (un sistem esperanto elaborat ca un joc gratuit și care nu va fi niciodată actualizat), în timp ce situația inversă este imposibilă.

Temă de reflecție: Semiotica este lectura semnelor lumii

„O haină, un automobil, o mâncare gătită, un gest, un film, o imagine publicitară, o mobilă, un titlu de ziar – iată în aparență o serie de obiecte eteroclite. Ele au însă în comun faptul că sunt semne și li se aplică aceeași activitate: LECTURA. Omul modern își petrece timpul citind imagini, gesturi, comportamente: mașina îmi indică statutul social al proprietarului său, haina îmi spune cu exactitate doza de conformism sau excentricitate a posesorului său, aperitivul (whisky sau pernod) stilul de viață al gazdei mele. Toate aceste lecturi sunt prea importante în viața noastră, implicând prea multe valori sociale, morale, ideologice pentru ca o reflecție sistematică să nu încerce să le ia în discuție. Pentru moment vom numi această reflecție semiologie. Știință a mesajelor sociale? Știință a mesajelor culturale?” (R. Barthes, 1985: 227).

Dimensiunile semioticii: sintaxa, semantica și pragmatica

Dacă cele trei provincii sau dimensiuni ale semioticii

sintaxa – studiul combinării semnelor,

semantica – raportul semn-realitatea denotată și

pragmatica – relația dintre semne și utilizatorii lor ar rămâne într-o „parnasiană” izolare, ele s-ar transforma în discipline perverse.

În schimb, dacă semantica (dedicată în esență sistemului de semnificare) cooperează cu pragmatica (vizând procesul de comunicare), ea va procura, pe lângă nume, și „scheme de acțiune” (cf. C.S. Peirce). Această corelare între semn, lucru, regulă și acțiune are un răspuns pozitiv nu doar în pragmatismul modern al lui C.S. Peirce, ci și în filosofia Sfântului Augustin.

Temă de dezbatere

„Pe de o parte, cunoaștem lucrurile cu ajutorul semnelor, iar pe de altă parte, nu am putea cunoaște semnificația semnelor dacă nu am avea experiența lucrurilor.” (Sfântul Augustin).

Întrebat care ar fi perspectivele noii științe, se pare că Umberto Eco ar fi susținut: „E mai bine să lăsăm istoria să răspundă. Când

se face știință nu se știe niciodată dacă e cu adevărat știință, dacă e nouă și dacă are vreo perspectivă. Important e să lucrezi”. Cu această injoncțiune realist-praxiologică inaugurăm excursul nostru semiotic, divizat într-o

- semiotică generală sau teorie globală a semnelor și o
- semiotică descriptivă sau regională.

1.2.4. Semiotică generală/vs/semiotici regionale

În ciuda dificultăților metodologice și a absenței consensului, este de remarcat capacitatea semioticii de a prolifera în diverse arii: de la patternul stimul/răspuns în viața plantelor (fitosemiotica), la interacțiunea animalelor sau semiotica operei, a cercului, a mass media, cu diverse grade de generalitate.

Semiotica generală (pură) reprezintă știința universală a semnelor întemeiată pe limbajul uman ca instrument de modelare.

Semioticile regionale (specifice) adaptează teoria semnului la un domeniu strict circumscris.

Semiotica generală, ca domeniu al specificității semnelor și semiozei, nu poate fi concepută în afara unei „ascultări” atente a textelor, a semioticilor particulare.

Demersul este de tip abductiv, de du-te-vino între ipotezele globale și exemplele validante sau infirmante:

„Nu voi admite niciodată un divorț între teorie și analiza faptelor. E vorba despre două lucruri care nu pot exista separat” (Roman Jakobson apud Gérard Dessons, 1995: 261).

Roman Jakobson

1.2.5. Semiologie sau semiotică

Doi termeni concurenți desemnează același câmp disciplinar.

Lexemul anglo-saxon „semiotics” s-a impus datorită conotației pansemiotice și intervenției Asociației Internaționale de Semiotică care a legitimat numele

grupului de cercetători reuniți la primul congres internațional din 1969, precum și al revistei internaționale „Semiotica”.

Cuvântul „semiologie”, introdus de Saussure și Școala franceză, are în vedere modelul lingvistic și semioticile verbale.

În lucrarea de față vom utiliza un singur termen, cel de „semiotică”, în acord cu terminologia utilizată de cercetarea mondială, mai ales în cazul unei monografii care sintetizează proiectele diverselor școli și nu doar o singură direcție (semiologia franceză în speță).

Saussure și definiția semiologiei

Definiția cea mai cunoscută și în care se recunosc majoritatea cercetărilor este cea elaborată de Ferdinand de Saussure în Cursul de lingvistică generală (1916), deci având ca model general (*patron général*) știința limbii:

“Limba este un sistem de semne ce exprimă idei, comparabilă cu scrierea, alfabetul surdo-muților, riturile simbolice, formele de politețe, semnalele militare etc. Ea este însă cel mai important din toate aceste sisteme. Putem deci concepe o știință care studiază viața semnelor în cadrul vieții sociale; ea ar fi o parte a psihologiei generale: o vom numi semiologie (de la gr. semeion=semn). Ea ne-ar învăța în ce constau semnele, ce legi le guvernează. Fiindcă nu există încă nu putem spune ce va fi în viitor, dar are drept la existență, locul său este predeterminat.

Lingvistica nu este decât o parte a acestei științe generale, legile pe care le va descoperi semiologia sunt aplicabile lingvisticii și aceasta va fi corelată astfel unui domeniu bine definit în ansamblul faptelor umane” (CLG: 41).

Din analiza setului de definiții (infra tabel) reies clar cele două orientări: semiologia (dominată de modelul lingvistic) și semiotica (incluzând lingvistica).

SEMIOLOGIA

Saussure: „studiu al vieții semnelor în cadrul vieții sociale”; parte a psihologiei sociale și în consecință, a psihologiei generale”

Barthes: „ramură a lingvisticii; știință a marilor unități semnificative ale discursului; știința generală care înglobează toate semioticile”;
„semiologia este poate chemată să se

absoarbă într-o translingvistică a cărei materie va fi mitul, povestirea, articolul de presă, obiectele civilizației noastre așa cum sunt vorbite (în presă, interviuri, conversații și, poate, în limbajul interior fantasmatic)”

Mounin: „studiul tuturor sistemelor de semne cu excepția limbilor naturale”

Hjelmslev: „metalimbaj al oricărui limbaj-obiect” De exemplu o limbă naturală în opoziție cu zoologia sau chimia

L.Hjelmslev

Hénault: „Vom numi acest demers care modifică înțelegerea faptelor de semnificație, structurând modul de aprehensiune social al semnificației conștiință semiologică”.

SEMIOTICA

Peirce: „doctrina quasi-necesară sau formală a semnelor”

Jakobson: „comunicarea oricărui tip de mesaje”

Sebeok: „semiotica studiază schimbul de mesaje și sistemul de semne care îl subîntinde. Semiotica examinează modul în care mesajele sunt generate, codificate, transmise, decodificate și interpretate, precum și felul în care această tranzație (semiosis) este procesată în funcție de context”

Hénault: „va fi numit semiotică orice efort vizând reperarea, numirea, enumerarea, ierarhizarea în mod sistematic și obiectiv a unităților de semnificație și organizarea lor în ansambluri de orice dimensiune (de la sintagmă la text și dincolo de text, la cunoașterea comunităților culturale)”

Klinkenberg: „Această disciplină foarte generală care studiază obiectele (vestimentare, de mobilier, pictogramele, gesturile etc.) în măsura în care au sens... va fi semiotica; iar obiectul acestei discipline va fi modul în care sensul funcționează la oameni.”

1.2.6.Domeniile semioticii

În mica republică a literelor, afirmă Eric Landowski, semioticianul reprezintă o figură aparte. „El are darul de a vorbi despre toate, despre bucătărie și despre politică, despre folclor și arte frumoase” (E. Landowski apud A. Helbo, 1983: 11). Această butadă relevă vastitatea domeniului cuprins, ceea ce îi conferă în opinia unor specialiști (André Helbo *inter alii*) statutul de *savoir faire* și nu de știință.

Din numeroasele încercări de delimitare a semioticilor descriptive (Umberto Eco, 1982, André Helbo, 1983, Roland Posner, 1990 etc.) am extras următoarele câmpuri:

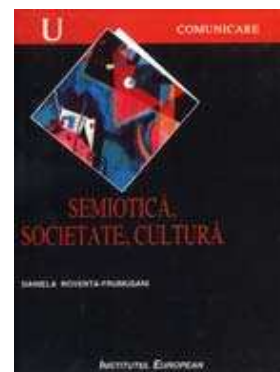
- **fitosemiotica** (reprezentată de Martin Krampen);
- **zoosemiotica** (reprezentată de Thomas Sebeok și investigând comportamentul de comunicare al non umanului, al primatelor în primul rând);
- **semiotica medicală** (reprezentată de Charles Morris, Thomas Sebeok, Jacques Lacan pentru care există două categorii de semne: soft data sau semnele subiective, relatate verbal de pacient („Am un junghi intercostal”) sau indicate non verbal („Am un junghi aici, nu, nu, mai sus, aici”) și hard data sau semnele obiective, numite chiar semne de medici (formațiile canceroase recunoscute la tomografii, sputa, puroiul, sângele, într-un cuvânt, modificarea detectabilă a unui element al organismului în raport cu starea de normalitate). Semiotica s-a născut, de fapt, ca semiologie medicală în Grecia antică cu Hippocrate (460-377 î. Hr.) și Galen din Pergam (130-200 d. Hr.); ei au stabilit o legătură cauzală între diversele indicii și simptome și natura bolii. De la Hippocrate a preluat și Aristotel noțiunea de semiosis ca reprezentare culturală a simptomelor și, mai târziu, ca termen generic pentru acțiunea semnului;
- **kinezica** sau studiul gesturilor (reprezentată de Birdwhistell, Trager, Greimas);
- **proxemica** sau studiul distanțelor intersubiective (E.T. Hall); Ambele discipline s-au născut în cadrul antropologiei, dar s-au constituit ulterior ca discipline independente ale comportamentului simbolic;
- **naratologia** sau studiul gramaticilor narrative axată pe sistematizarea unor structuri narative (Claude Bremond și logica povestirii, A.J. Greimas, Despre sens, Roland Barthes, Analiza structurală a

povestirii, T. Todorov, Gramatica Decameronului, U. Eco, R. Rastier, Essais de sémiotique narrative etc.);

- **retorica** este identificată de U. Eco și J.M. Klinkenberg drept „semiotică *avant la lettre* a discursului”;
- **teatrul și științele spectacolului** fundamentează seria **semioticilor sincretice** axate pe complementaritatea codurilor: Tadeusz Kowzan în Littérature et spectacle decelează nu mai puțin de treisprezece coduri interconectate în reprezentăția teatrală;
- **istoria semioticii** (Thomas Sebeok, Martin Krampen, John Deely, Roland Posner);
- **semiotica muzicală** (Jean-Jacques Nattiez);
- **semiotica obiectului** (Jean Baudrillard, Roland Barthes).
- Comunicarea **vizuală** se subcategorizează în:
 - **semiotica cinematografului** (Christian Metz);
 - **semiotica benzii desenate** (Pierre Fresnault-Deruelle);
 - **semiotica fotografiei** (Roland Barthes);
 - **semiotica arhitecturii** (Martin Krampen, Roland Barthes);
 - **comunicarea de masă** (Umberto Eco, Abraham Moles);
 - **publicitatea** (Georges Péninou).

Concluzii

- ❖ *Imperiul semnelor care dublează lumea naturală cu o semiosferă ne ajută să interpretăm și să stăpânim ordinea naturală și ordinea socială.*
- ❖ „Este sigur că dezvoltarea comunicării de masă conferă astăzi o foarte mare actualitate acestui imens câmp al semnificației, în momentul în care succesul unor discipline precum lingvistica, teoria informației, logica formală și antropologia structurală furnizează analizei semantice noi mijloace. Există astăzi o solicitare a semioticii care provine nu din fantezia unor cercetători, ci din însăși istoria lumii moderne” (Roland Barthes, 1965)

- ❖ Semiotica reunește studiul semnelor , al codurilor și al culturii în care operează codurile și semnele (J. Fiske, 2003:62)
- ❖ În centrul semioticii se află analiza semiozei, adică generarea și comunicarea semnificațiilor, ceea ce implică studiul corelat al semnelor, referențelor și utilizatorilor semnelor.

TEST

1. Semiotica este:

- a) știința care studiază semnele
 - b) știința care studiază obiectele
 - c) știința care studiază cuvintele
- (1 p.)

2 . Cele trei dimensiuni ale semioticii sunt:

- a) sintaxa, semantica, retorica
 - b) sintaxa, semantica, pragmatica
 - c) logica, sintaxa, pragmatica
- (1 p.)

3.Semiotica are drept câmp de investigare:

- a)limbajul (mai exact limbajele)
 - b)practicile de semnificare/comunicare ca practici sociale.
- (1 p)

4.Postulatul de bază al semioticii este

.....

(1 p)

5. „Semiologia reprezinta studiul semnelor in cadrul vietii sociale”

- a) F de Saussure
 - b) Ch S Peirce
 - c) U Eco
- (1 p)

6. Explicați distincția semiotică generală/semiotici regionale

(2 p)

7. Limba naturală oferă posibilitatea chiar în științele cele mai abstracte

(2 p)

8. Definiți cu propriii termeni conceptele de semn și lectură.
(2 p)
9. Enumerați domeniile semioticii și discutați-le.
(2 p)
10. Comentați: „Omul trăiește nu printre lucruri, ci într-o pădure de simboluri” (Daniel Bounoux)
(3 p.)
11. Evoluția semioticii însoțește explozia și generalizarea comunicării de masă. Justificați în 2-3 pagini această afirmație.
(3 p)

REZOLVAREA TESTULUI

1. Semiotica este:
a) **știința care studiază semnele**
b) știința care studiază obiectele
c) știința care studiază cuvintele
(1 p.)
2. Cele trei dimensiuni ale semioticii sunt:
a) sintaxa, semantica, retorica
b) **sintaxa, semantica, pragmatica**
c) logica, sintaxa, pragmatica
(1 p.)
3. Semiotica are drept câmp de investigare:
a) **limbajul (mai exact limbajele)**
b) **practicile de semnificare/comunicare ca practici sociale.**
(1 p)
4. Postulatul de bază al semioticii este
inteligibilitatea și descriptibilitatea sensului
(1 p)
5. „Semiologia reprezintă studiul semnelor în cadrul vieții sociale”
a) **F de Saussure**
b) Ch S Peirce
c) U Eco
(1 p)

6. Explicați distincția semiotică generală/semiotici regionale
(2 p)
7. Limba naturală oferă posibilitatea **transcodajului**. chiar în științele cele mai abstracte
(2 p)
8. Definiți cu propriii termeni conceptele de semn și lectură.
(2 p)
9. Enumerați domeniile semioticii și discutați-le.
(2 p)
10. Comentați: „Omul trăiește nu printre lucruri, ci într-o pădure de simboluri” (Daniel Bougnoux)
(3 p.)
11. Evoluția semioticii însoțește explozia și generalizarea comunicării de masă. Justificați în 2-3 pagini această afirmație.
(3 p)

BIBLIOGRAFIE

- BARTHES, Roland**, 1985, *L'aventure sémiologique*, Paris, Seuil
- BOUGNOUX, Daniel**, 2000 *Introducere în științele comunicării*, Polirom, Iași
- DRĂGAN, Ioan**, 2007, *Comunicarea. Paradigme și teorii*, București, Rao
- ECO, Umberto**, 1982, *Tratat de semiotică generală*, București, Ed. Științifică
- FISKE, John**, 2003 *Introducere în științele comunicării*, Polirom, Iași
- ROVENȚA-FRUMUSANI, Daniela**, 1999 *Semiotică, societate, cultură*, Iași, Institutul European
- SEBEOK, Thomas**, 1994, *An Introduction to Semiotics*, Univ. of Toronto Press